

MÜZİKTE KULLANILAN TEMPO, DİNAMİK VE İFADE TERİMLERİ

(Hazırlayan: Mustafa AVŞAR)

başka sözcüklerle birlikte kullanılanlar ve ön ekler

a, ad, al, all', alla	= inde, -da, -a (alla turca)
assai	= çok
a tempo	= değişimden önceki asıl tempo
ben	= iyi
capo	= baş (Da Capo = başta)
coi, col, coll', colla, colle, collo	= ile, birlikte
colla voce	= ses partisi ile birlikte
colla parte	= (solo) partisi ile birlikte
come	= gibi (come prima = önceki gibi)
con	= ile (con moto = hareketli)
da, dal	= -dan (dal segno)
doppio	= çift
e, ed	= ve
fino, fin', sino, sin'	= -a kadar
giusto, giusta	= tam, kesin (tempo giusto = tam zamanında)
-ino, -ina, -etto, -etta	= küçültme ekleri
-issimo	= en fazla ifadesi veren ek
ma	= fakat
meno	= daha az (meno mosso = daha az hareketli)
mezzo, mezza	= yarım
molto, di molto	= çok
non	= değil (non troppo = çok değil, non tanto = o kadar değil)
per	= için
piu	= daha fazla (piu mosso = daha hareketli)
poco, poco a poco	= biraz; giderek daha (poco meno = biraz daha az, poco piu = biraz daha anlamına gelir)
pochettino	= çok az
possibile	= mümkün
poi	= daha sonra
possibile	= mümkün
primo, prima	= ilk
quasi	= gibi; benzer
seque	= takip eder, izler
sempre	= daima, hep, devamlı
senza	= -sız
simile	= aynı yolla aynı şekilde
sopra	= üzerinde
sotto	= altında
stesso tempo	= aynı tempo
subito	= ani
sul, sull', sulla, sulle	= üzerinde
tempo giusto	= doğru tempo
tanto	= o kadar
non tanto	= o kadar değil
tempo I	= baştaki birinci tempo
troppo	= fazla
una	= bir
due	= iki
tre	= üç

tempo ile ilgili terimler

Grave	= çok çok yavaş, ağır başlı, içine dönük
Adagio	= çok yavaş
Adagissimo	= olabildiğince yavaş
Andante	= rahat bir tempoda biraz yürük
Andantino	= ağır ancak niteliğinde biraz hareket bulunan
Maestoso	= çok ağır, haşmetli, kudretli
Largo	= geniş
Larghetto	= oldukça geniş
Lento	= yavaş
Larghissimo	= çok geniş
Largamente	= geniş bir stilde (Largo gibi)
Moderato	= orta tempoda
Tempo comodo	= rahat bir tempoda
Tempo ordinario	= orta bir tempoda
Allegretto	= oldukça hızlı
Allegro	= hızlı
Vivace	= canlı, hızlı
Vivacissimo	= çok canlı ve hızlı
Vivo	= canlı, coşkulu
Presto	= çok hızlı
Prestissimo	= olabildiğince hızlı
Celere	= hızlı
Tosto	= hızlı, çabuk
Veloce	= süzülür, uçar gibi

birleşik olarak kullanılan tempo terimleri

Allegro con brio	= parlak canlı bir allegro
Allegro con fuoco	= ateşli bir allegro
Allegro moderato	= orta bir allegro
Allegro con spirito	= ruhlu, canlı bir allegro
Allegro maestoso	= haşmetli, tantanalı bir allegro
Allegro agitato	= heyecanlı bir allegro
Allegro vivace	= canlı çevik bir allegro
Allegro molto e con brio	= çok süratli ve canlı
Allegro ma non troppo	= allegro ama çok değil
Allegro assai	= iyice süratli
Allegro con brio ed Appassionato	= parlak canlı ve ihtiraslı
Andante cantabile	= şarkı söyler
Andante religioso	= dini bir hava yaratacak şekilde icra
Andante espressivo	= ifadeli bir andante
Andante maestoso	= haşmetli, tantanalı bir andante
Andante con moto	= hareketli bir andante
Andante sostenuto	= ağır başlı, taşkınlıktan uzak bir andante
Andante grazioso	= sevimli, zarif bir andante
Andante quasi un poco adagio	= biraz adagio gibi andante
Andante con Espressione	= ifadeli bir andante
Allegretto grazioso	= sevimli, zarif bir icra isteyen allegretto

tempo değişiklikleri ile ilgili terimler

Accelerando (accel.)	= giderek hızlanarak
Affrettando	= telaşlı
Allargando	= hızı azaltıp genişleyerek
Allentando	= ağırlaşarak
Animando	= giderek canlanma
A tempo	= zamanında, daha önce değişen hızın başlangıç temposuna dönmesi

Ad libitum, A piacere	= icra tarzının (hız v.s) icracının isteğine bırakılmış olması
Calcando	= telaşlı
Doppio tempo, doppio movimento	= bir önceki pasaj veya kesitin iki misli hızında
L' istesso tempo	= bir önceki pasaj veya kesitin hızında (bu terim bazen ölçü biriminin değiştiği durumlarda, örneğin 2/4 -2/2 gibi her vuruşun eski ölçü birimindeki hızda olması gerektiğini göstermek üzere kullanılır.)
Meno allegro	= daha az hızlı (allegroya göre)
Meno mosso	= daha az hareketle, daha yavaş
Piu mosso	= daha hareketli, daha hızlı
Piu allegro	= daha hızlı
Piu presto	= daha hızlı
Piu lento	= daha yavaş
Precipitando	= hareketin hızlandırılması
Rallentando (rall)	= giderek yavaşlayarak
Ritardando (rit., ritard.)	= giderek yavaşlayarak
Ritenuto (riten.)	= hızı bir anda düşürerek
Rubato	= (çalınmış)
[tempo rubato	= çalınmış zaman, temel ritmi bozmadan zaman zaman yavaşlayıp hızlanarak; hızda esneklik.]
Slargando (slarg.)	= genişleyerek
Slentando (slent.)	= yavaşlayarak
Stringendo	= sıkıştırarak, hızı arttırarak
Stretto	= sıkıştırarak
Tempo comodo (comodo)	= rahat bir hızda
Tempo giusto	= tam zamanında; gevşemeden
Tempo primo	= başlangıç hızında (ilk hız)
Tempo ordinario	= ne çok hızlı, ne çok yavaş, orta hızda

tempo ve ses yoğunluğu bileşimi ile ilgili terimler

Calando	= yavaşlayarak ve sesi azaltarak
İncalzando	= hızlanarak ve sesi arttırarak
Morendo	= sesi öldürüp azaltarak ve giderek yavaşlayarak
Perdendosi	= kaybolup giderek (ses ve hız)
Smorzando	= yavaşlayarak ve sesi azaltarak

ses yoğunluğu ile ilgili terimler

Pianissimo (pp veya ppp)	= çok hafif
Piano (p)	= hafif
Mezzo piano (mp)	= oldukça hafif (orta derecede)
Mezzo forte (mf)	= oldukça kuvvetli (orta derecede)
Forte (f)	= kuvvetli, yüksek sesle
Fortissimo	= çok kuvvetli
Accentuato	= vurgulayarak
Crescendo (cres. cresc.)	= giderek sesin yoğunluğunu arttırarak
Decrescendo (deces.)	= giderek sesin yoğunluğunu azaltarak
Diminuendo (dim. dimin.)	= giderek sesi kısarak
Forzando (fz)	= bir ses veya akor
Marcato	= ayırarak, belirterek
Meno forte	= daha az kuvvetli
Mezza voce (mv)	= sözcük anlamı "yarım ses"; ne çok kuvvetli, ne de çok hafif
Rinforzando (rf veya rfz)	= sesi güçlendirerek
Piu forte	= daha kuvvetli
Piu piano	= daha hafif
Sforzando(sf veya sfz)	= üzerinde kuvvetli aksan

ifade ile ilgili genel terimler

A cappella	= eşiksiz(vokal)
Affettuoso	= duygulu, yumuşak
Agitato	= huzursuz
Appassionato	= ihtiraslı
Animato	= canlı, hareketli
Amabile	= nazik, sevecen
Amoroso	= sevgi dolu
Attacca	= beklemeden devam et (bir sonraki bölüm veya kesite geç)
Ben marcato	= iyi belirterek
Brio	= hayatiyet
[con brio	= canlılıkla]
Brillante	= parlar
Cantabile, cantando	= şarkı söyler stilde
Con forza	= kuvvet ile
Con fuoco	= ateşli
Con grazia	= zarafetle
Con moto	= hareketli
Divisi	= bölünmüş(orkestral veya vokal müzikte kullanılan terim, örneğin birinci kemanların iki gruba ayrılıp farklı partiler çalması gibi)
Dolce	= tatlı
Dolcissimo	= çok tatlı
Dolento, doloroso	= üzgün, hüzünlü
Energico	= enerjik
Espressivo	= ifadeli
Fuoco	= ateş (con fuoco = ateşli)
Furioso	= vahşice
Giocoso	= şakacı, alaycı
Giojoso	= neşeli
Grazioso	= zarafetle
Legato (leg.)	= bağlı
Leggiero (legg.)	= hafif
Leggieramente	= hafif sesle
Maestoso	= haşmetli
Marcato	= belirterek
Mesto	= üzgün bir ifade ile
Pesante	= ağırlığını vererek, baskılı
Piacevole	= sakin, memnun ifadeyle
Piangevole	= üzgün ifadeyle
Pizzicato	= teli çekerek (yaylı çalgılarda teli çekerek çalma)
Pomposo	= gösterişli, haşmetli
Portamento	= sesi birinden diğerine taşıyarak
Risoluto	= kararlı
Scherzando	= şakacı tavırla
Scherzoso	= şakacı tavırla
Sotto voce	= fısıldar gibi kısık sesle
Sordino	= surdin
Sostenuto	= tutarak (tempo)
Tenuta, tenuto, tenute, ten.	= tutarak (ses)
Tranquillo	= sakin
Tranquillamente	= sakin bir şekilde
Vivacita	= canlılık
[con vivacita	= canlılıkla]
Vivo	= canlı
Volti subito (V.S)	= sayfayı çevir ve hemen devam et(orkestral müzikte yaygın olarak kullanılır).